

DĄBROWA

gmina Dąbrowa

Herb rodowy von Hochberg

Pałac rodziny Tschetschau-Mettich

Fragmenty pałacu. Na zdjęciach herb dawnych właścicieli nad wejściem, baszta narożna oraz wieża w zachodniej części budowli (fot. Marek Gaworski)

Pałac w Dąbrowie należy do grona najpiękniejszych opolskich zamków i pałaców. Zdjęcie z 2008 roku (fot. Marek Gaworski)

Dąbrowa przed wiekami należała początkowo do rodziny Czeczot lub Czehow (XIV wiek).

Pałac w Dąbrowie powstał w latach 1615-1617 za sprawą Jana Joachima von Tschetschau-Mettich. Po śmierci Jana Joachima Dąbrowa przeszła w ręce jego syna Karola Joachima, a następnie Karola Krzysztofa i Karola Joachima. W 1740 roku wieś została sprzedana przez wnuka tego ostatniego – Karola Krzysztofa za 7400 talarów Franciszkowi Janowi Larisch, który posiadał pałac do 1769 roku. Od 1788 roku do 1878 roku należał on do rodziny Ziegler-Klipphausen (m.in. Jana Grzegorza i Ludwika). Kolejnym właścicielem został w 1878 roku książę Alfred von Hatzfeld-Wildenberg. W 1892 roku książę sprzedał majątek księciu Janowi Henrykowi XI von Hochberg, który przekazał go Konradowi von Hochberg. Po nim majątek stał się własnością Matyldy, księżnej pszczyńskiej oraz jej córki Anny, która po zawarciu związku małżeńskiego z Hermanem zu Solms-Baruth oddała mu w zarządzanie pałac.

Po zakończeniu działań wojennych pałac w 1946 roku przeszedł w ręce polskich władz. Utworzono w nim Państwowy Urząd Repatriacyjny, potem siedzibę w jego murach miał Państwowy Ośrodek Maszynowy, a do 1948 roku Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Rolniczego. W 1975 roku pałac został przejęty przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Opolu i rozpoczął się powolny czas remontu.

Fasada frontowa pałacu oraz baszta na pocztówce z 1913 roku. Widok od strony południowo-wschodniej

JEDLICE

gmina Ozimek

Dwór zarządcy huty

Niezwykłe uroczy dworek nazywany „Beatką” dawniej należał do zarządcy położonej tuż obok huty szkła. Dziś jest on własnością prywatną. Stan z 2006 roku (fot. Marek Gaworski)

Jedlice to niewielka wieś położona tuż obok gminnego miasta Ozimek. Powstała w 1775 roku wraz z rozwijającą się hutą podlegającą zakładowi Małapanew. W 1960 roku na terenie XIX-wiecznych zabudowań walcowni cynku powstała huta szkła, która z dobrym efektem prosperuje do dziś. Tuż obok zabudowań przemysłowych, nad rzeką Małą Panwią, znajduje się uroczy dworek zwany Beatką. Budowla powstała około 1780 roku. Dawniej należała do zarządcy huty, a dziś jest własnością prywatną. Parterowy dwór nakryty jest czterospadowym dachem, posiada pięciosiową elewację główną oraz mieszkalne poddasze.

KARŁOWICE

gmina Popielów

Zamek rodu Beesów

Zamek w Karłowicach to jeden z niewielu zachowanych w województwie opolskim zamków średniowiecznych znajdujących się jeszcze w niezłym stanie. Budowla otoczona fosą dziś jest własnością prywatną, nieudostępnioną zwiedzającym (fot. Marek Gaworski)

Historia Karłowic sięga 1344 roku. Początkowo wieś należała do rycerza Czambora de Kertzendorf. Gotycki zamek został zbudowany w XIV wieku przez rodzinę von Tschammer.

W 1440 roku Karłowice należały do rodu von Bees, a około połowy XVI wieku właścicielami byli książęta brzescy, którzy przebudowali zamek. W 1715 roku rozbudowano kaplicę zamkową w stylu barokowym. Pierwotny zamek wzniesiono na rzucie trapezu. Dziś na całość założenia składają się dwudziestopięciometrowa wieża z kaplicą oraz budynek mieszkalny i gospodarczy. Całość otoczona była fosą i parkiem. Wyposażenie dawnej kaplicy, jak i pamiątki z zamku znajdują się w brzeskim Muzeum Piastów.

NAROK

Gmina Dąbrowa Pałac
rodziny Wichtelhaus

Pałac w Naroku wraz z otaczającym go ogrodem na pocztówce z końca XIX wieku

Wieś po raz pierwszy wzmiankowano w 1234 roku. Od początku XVIII wieku Narok należał do rodziny von Bess, a od 1752 roku do hrabiny Luisy Eleonory von Bess. Jej rodzina zbudowała w majątku pałac. W 1783 roku wieś należała do Gottloba Albrechta von Saurma, a w pierwszych latach XIX wieku do starosty Reinharda. Po jego śmierci pałac należał do córki, która sprzedała go braciom Guradze. W 1858 roku w wyniku licytacji nowym gospodarzem został Fryderyk Wichelhaus, który w 1875 roku otrzymał od cesarza Wilhelma I tytuł szlachecki. Miejscowy pałac został całkowicie przebudowany w latach 1859-1869 przez Fryderyka. Zapragnął on, aby nowa rezydencja wyróżniała się na Śląsku, więc zbudowano ją w stylu anglikańsko-bizantyjskim. Za czasów jego panowania w Naroku cena majątku wzrosła trzykrotnie. Po śmierci gospodarnego właściciela dobra przejął syn Fryc, a po nim majątek odziedziczył Piotr. Syn Fryca ponownie doprowadził do rozwoju zaniedbanej gospodarki. W styczniu 1945 roku właściciele opuścili zawczasu swoją rezydencję przed nadciągającym frontem. Po zajęciu wsi w pałacu miał siedzibę sztab wojsk radzieckich, a od 1946 roku znajdowały się w nim mieszkania. Obecnie budowla jest remontowana.

Zdjęcie pałacu sprzed 100 lat autorstwa niemieckiego architekta Roberta Webera

Dzisiaj pałac w Naroku nie prezentuje się już tak bajecznie jak dawniej, jednak w ostatnich latach budowla stała się własnością prywatną i jest szansa na przywrócenie jej dawnej świetności (fot. Marek Gaworski)

ZIMNICE MAŁE

gmina Prószków

Dwór zamieniony na spichlerz

Zimnice Małe to niewielka wieś położona w gminie Prószków. Jej najstarszym zabudkiem jest nietypowy w swoim kształcie spichlerz, wznoszący się na wysokiej skarpcie przy dawnym korycie Odry. Owa budowla jest wynikiem XIX-wiecznej przebudowy starego zamku, który w tym miejscu prawdopodobnie strzegł przeprawy przez rzekę. Dawny zamek został zbudowany już w średniowieczu, bądź w XVI wieku przez właścicieli okolic, rodzinę Prószkowskich. Jest to czterokondygnacyjna budowla z otwartym dziedzińcem na zachód i podjazdem. Wzniesiona została na planie nieregularnej litery L, z wykorzystaniem najstarszej części zamku, czyli północno-południowego skrzydła. Wnętrza dzisiejszego spichlerza są jedno- i dwutraktowe. W narożnym ryzalicie na styku dwóch skrzydeł znajduje się klatka schodowa ze sklepieniami prawdopodobnie z XVI wieku.

Obecny spichlerz to masywna budowla zdecydowanie wyróżniająca się w okolicy. Widok od strony południowej (fot. Marek Gaworski)

Widok od strony Odry. Stan z 2008 roku (fot. Marek Gaworski)

NIEMODLIN

gmina Niemodlin

Zamek Praschmów

Zamek w Niemodlinie jest jednym z największych w województwie opolskim. Jego pierwszymi właścicielami byli niemodlińscy książęta, dziś budowla jest własnością prywatną (fot. Marek Gaworski)

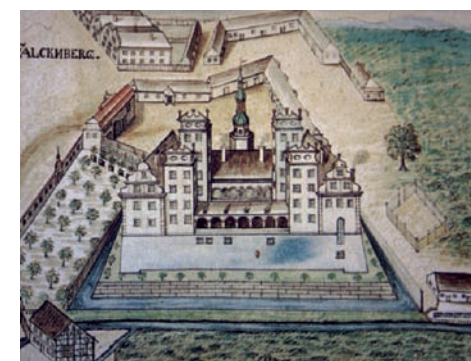
Niemodlin to miasto wzmiankowane w 1224 roku i lokowane przez księcia opolskiego Bolesława I w 1283 roku. Zamek piastowski został wzniesiony około 1313 roku przez księcia Bolesława Niemodlińskiego. W 1428 roku husyci zniszczyli budowlę. Po śmierci ostatniego Piasta opolskiego należał do rodziny von Ansbach, w 1557 roku do Matheja von Logau i jego syna Heinricha, a od roku 1572 był własnością Caspara von Pückler i jego rodziny. Baltazar von Pückler w latach 1589-1593 dobudował skrzydło zachodnie i zbudował bramną wieżę na osi nowego skrzydła. Około 1610 roku rozbudowano część zamku z kaplicą, powstały arkadowe krużganki na dziedzińcu oraz cztery wieże. Po śmierci hrabiny Polixeny w 1617 roku następuje walka o schedę, aż w 1650 roku zamek staje się własnością rodziny von Zierotin. W 1779 roku budowla została zakupiona przez ród von Praschma. Po wojnie w zamku znajdowała się szkoła i instytucje oświatowe. Dziś obiekt jest własnością prywatną.

Niemodliński zamek na zdjęciach z 2007 roku. U góry dziedziniec, na dole brama wjazdowa i figury świętych (fot. Marek Gaworski)

Stare zdjęcia i pocztówki, na których autorzy uchwycili różne fragmenty książęcej rezydencji

Zamek na rysunku Ch. Glaubitz z księgi gruntowej dóbr niemodlińskich z lat 1732-1734

Zamek w Niemodlinie to duże, czteroskrzydłowe założenie w stylu renesansowym z fragmentami gotyckimi i neogotyckimi oraz późnobarokowymi. Pośrodku zamku znajduje się duży dziedziniec z arkadami. W północno-wschodnim skrzydle znajduje się kaplica z neogotycką dekoracją. W zachodnim skrzydle umieszczono wieżę bramną górującą nad murami, a w wieżach narożnych klatki schodowe.

NIEWODNIKI

gmina Dąbrowa

Pałac rodziny Wichtelhaus

Pałac w Niewodnikach dzięki prywatnej firmie w latach 90-tych XX wieku powrócił do dawnej świetności. W jego wnętrzach oraz w sąsiednich budynkach znajduje się hotel
(fot. Marek Gaworski)

Herb rodziny von Saurma

Jak niewiele zmienił się wygląd pałacu przez 100 lat możemy porównać ze zdjęciem z 1909 roku

Dobra rycerskie w 1821 roku stały się własnością Carla Bernharda von Saurma, a w 1832 roku Caroliny von Arnstedt. Od niej w 1834 roku dobra zakupił Johann Gottfried Brieger, który w 1845 roku sprzedał je doktorowi filozofii Gustawowi Mayet. Od 1854 roku Niewodniki należały już do Gustawa von Kramsta, w 1862 roku do Roberta Krause, a w 1870 roku do Juliusa Wichelhaus.

Piękny pałacyk został wybudowany dwa lata później. Obecnie pałac otoczony małym parkiem stwarza idealne warunki, aby odetchnąć od miejskiego hałasu. W jego murach i dawnych pomieszczeniach gospodarczych znajduje się przytulny kompleks hotelowy.

Pałac od strony północno-wschodniej. Widok od strony podjazdu. Stan z 2008 roku
(fot. Marek Gaworski)

Park otaczający pałac najpiękniej prezentuje się wiosną, gdy wokół roznosi się zapach kwitnących roślin. Znajdziemy tu między innymi gatunki drzew chronionych oraz różnokolorowe azalie (fot. Marek Gaworski)

OPOLE

Miasto Opole

Wieża Piastowska

Wieża zamku od strony południowej.
Zdjęcie z 2007 roku (fot. Marek Gaworski)

Wieża opolskiego zamku jest jedyną pozostałością po piastowskiej twierdzy. Na zdjęciu moment rozbioru budowli

Wieża piastowskiego zamku jest jedyną pozostałością po dawnej warowni obronnej stojącej na Ostrówku. Dawnej znajdował się tu gród Polan, a następnie zamek murowany, który wznosił książę Bolko I. Około 1300 roku zbudowano cylindryczną wieżę, którą (wielokrotnie przebudowywaną) możemy obecnie podziwiać. Po śmierci ostatniego Piasta Jana Dobrego zamek należał do margrabiego von Ansbach, który nie interesował się ziemią opolską. Zrujnowany zamek został odbudowany przez hrabiego Jana Oppersdorffa w 1560 roku. W XIX wieku budowla służyła za siedzibę rejencji opolskiej. W pierwszych latach XX wieku zamek został powiększony o neorenesansowe skrzydło, lecz już w 1928 roku został rozebrany. Pozostawiono jedynie wspomnianą wieżę, przebudowując w dodatku jej górną część. Dziś z jej tarasu widokowego możemy podziwiać panoramę miasta.

Wieża Piastowska
ul. Piastowska,
tel. +48 77 452 42 24

Godziny otwarcia:
od wtorku do niedzieli
i w każdy dzień świąteczny
10.00-18.00 z przerwą w godz. 13.00-14.00
od listopada do połowy kwietnia
i w poniedziałki wieża nieczynna

Widok piastowskiego zamku. Szkic z 1608 roku

Brama wjazdowa Zamku Górnego

Niemalże w centrum miasta usytuowana jest druga budowla obronna Opola. Za budowniczego tzw. Górnego Zamku, uważa się księcia Władysława Opolczyka, który przed 1387 rokiem postawił tu zamek, aby ten chronił wschodnich murów miasta. Budowla była także uznawana za jego główną siedzibę ze względu na wcześniejszy podział księstwa opolskiego. Zamek został otoczony dodatkowymi fortyfikacjami na przełomie XIV i XV wieku. Obecnie jedyną pozostałością po założeniu jest częściowo zachowana fosa oraz wieża z fragmentem murów obronnych, gdyż zamek został zniszczony w czasie pożaru w 1615 roku.

Makieta piastowskiego zamku w holu Urzędu Wojewódzkiego w Opolu (fot. Marek Gaworski)

Ruiny zamku na litografii pochodzącej z 1863 roku

Szkic zamku autorstwa Krügera z 1844 roku

Dawna brama zamku wraz z zachowanym fragmentem murów. Stan z 2008 roku
(fot. Marek Gaworski)

PRÓSZKÓW

gmina Prószków

Zamek Prószkowskich

Prószków, miasto znane dawniej z pięknych wyrobów porcelany, wzmiankowane było w 1311 roku. Od czasów średniowiecza do 1769 roku było własnością rodziny Prószkowskich. Po śmierci Leopolda Prószkowskiego majątek, poprzez małżeństwo Karoliny Maksymiliany, przeszedł w posiadanie czeskiej rodziny von Dietrichstein. Następnie został odkupiony przez Fryderyka II, króla pruskiego, który w pałacu założył Akademię Rolniczą. W 1881 roku został przeznaczony na szpital, a po remoncie w drugiej połowie XX wieku jest placówką Zakładu Opieki Specjalnej.

Hrabia von Dietrichstein, jeden z dawnych właścicieli Prószkowa

(fot. Mariusz Przygoda)

Fragment zamku ze zdobieniami sgraffitowymi. Dawniej był to bardzo częsty sposób zdobienia fasad szlacheckich rezydencji (fot. Marek Gaworski)

Dziedziniec zamku z zabudowanymi arkadami (fot. Marek Gaworski)

Reprezentacyjna sala zamku z bogatą, stiukową dekoracją (fot. Marek Gaworski)

Pałac w Prószkowie wznosił baron Jerzy w 1563 roku. Po zniszczeniu przez wojska szwedzkie został odbudowany w latach 1677-1683, przez włoskiego architekta Giovanniego Seregnio, który nadał budowli styl barokowy. Niestety, wówczas także zamurowano krużganki, przez co wygląd dziedzica znacznie ucierpiał na swojej atrakcyjności. Budowla to czteroskrzydłowe założenie pierwotnie renesansowe, wzbogacone o dwie wieże w skrzydle frontowym. Pałac posiada trzy kondygnacje i jednotraktowy układ wewnątrz z wewnętrznym korytarzem w miejscu dawnych krużganków. Niestety, ze względu na swoją współczesną funkcję nie jest udostępniony zwiedzającym.

Szkic zamku po przebudowie. Widok z 1735 roku

Kolorowa litografia autorstwa Riedena i Knippla z około 1850 roku. Widok Prószkowa od strony północno-wschodniej

Herb rodziny von Dietrichstein

Wnętrze zamkowej kaplicy (fot. Mariusz Przygoda)

TUŁOWICE

gmina Tułowice

Pałac Frankenbergów

Pałac w Tułowicach
na pocztówce z 1924 roku

Tułowice przed wiekami należały m.in. do rodziny Bischofsheim, Mikołaja Dobischowskiego, Jana Pange, a od 1604 roku do rodziny von Pückler. W 1650 roku majątek był w rękach hrabiego von Zierotin, a od 1779 roku rodziny von Praschma, by w 1835 roku stać się własnością hrabiego von Frankenberg-Ludwigsdorf.

Pierwszy pałac w Tułowicach, w kształcie zbliżonym do obecnego, zbudowano prawdopodobnie około połowy XIX wieku dla hrabiego Ludwiga von Zierotin. Włoski architekt powiększył pałac trzykrotnie poprzez dołożenie dwóch skrzydeł i wydłużenie budowli. Powstała kaplica z rodzinnym grobowcem. W 1874 roku oraz w latach 1879-1889 pałac został przebudowany z inicjatywy hrabiego Freda von Frankenberg-Ludwigsdorf. W wyniku prac powstała neorenesansowa, trzyskrzydłowa budowla z małą wieżyczką. Szkoda, że do dziś zachowało się niewiele fragmentów dawnego wystroju, nie mówiąc o przebogatym wyposażeniu wnętrz. Obecnie pałac znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym. Położony jest w ładnym parku, a w jego murach znajduje się Technikum Leśne.

Dziś pałac jest siedzibą miejscowej szkoły. Jest to jedna z najpiękniejszych budowli na ziemi niemieckiej (fot. Marek Gaworski)

Piec w jednym z niewielu zachowanych wnętrz tułowickiej rezydencji rodziny Frankenbergów

Dwa widoki pałacu z początku XX wieku oraz z około połowy XIX wieku

Pałac w Tułowicach na kolorowym szkicu z około 1733 roku oraz na pocztówce z 1912 roku

